

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Антонець М.О., к.псих.н., доцент

Антонець О.А., к.с.-г.н., доцент

Сучасний підхід до педагогічного процесу у вищій школі повинен відповідати новим інформаційним викликам, що впливають на якість освіти. Існує концепція, що характеризує якість освіти ХХІ століття. Це ефект чотирьох «К», себто комунікація, кооперація, креативність і критичне мислення. Формування критичного мислення у студентів вищої школи дає можливість правильно оцінювати історичні події, рухатися у своєму поклику, аналізувати причини і наслідки вчинків, обирати праведний шлях у житті. Це можуть робити педагоги, які відчують тенденції у сучасній освіті.

Існують, за М. Черенковим, чинники, що «визначають як внутрішню кризу освіти, так і загальну епохальну кризу. Перший, це прискорення і перенасичення життя в інформаційному суспільстві» [8, с.74].

«Другий чинник – це криза усталених уявлень про світ і людину. Картина світу настільки плуральна, що не зрозуміло, який образ мислення, життя, світу повинна формувати освіта» [8, с.75]. Але первинно людина створена за образом і подобою Божою. Вона, як найдосконаліше Боже творіння, є єдністю тіла, духа й душі. «І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» [1, 1М.2:7]. У секулярному суспільстві вона – це «споживач товарів і жертва технологій. Тому нагадати про образ Божий людині означає повернути їй високу гідність і високе призначення» [8, с.75].

М. Черенков називає третій чинник, що визначає глобальну кризу. Це – «...забуття одвічних питань про існування Бога і сенс життя» [8, с.76]. Наслідки такої кризи в освіті – нерозуміння молоді свого поклику, розчарування щодо праці на виробництві, нездатність створити міцну родину, міграція в інші країни в гонитві за примарним щастям і, взагалі, відсутність Божих орієнтирів у житті.

Е. МакІнтош стверджує, що сьогодні, на жаль, переважає «науковий натуралізм, філософський світогляд, який заперечує, що існують певні докази, які підтримують ідею задуму у складних будовах біологічних структур та молекулярному механізмі клітини» [6, с.45]. Д.Сміт зазначає, що «освіта, що дійсно відповідає нашій людській природі, має навчати знанням, добродійству і благочестю, бо всі ці три аспекти – не ізольовані цілі, але становлять собою одне нероздільне ціле, що найкраще функціонує в гармонічній єдності» [7, с.64].

Педагог – християнин керується твердженням, що є у Біблії: «Ось я та ті діти, що дав мені Господь» [1, Іс.8:18]. Викладач вищої школи несе велику відповідальність за формування мислення здобувачів вищої освіти. Навчальний процес, який включає викладання природничих дисциплін у ВНЗ, повинен бути спрямований на критичну оцінку студентами двох моделей світу – еволюційної та креаційної. «Студентська молодь із задоволенням йде на контакт з емоційно багатою, психологічно гнучкою і мобільною людиною, яка володіє фундаментальними знаннями з дисципліни, що викладає, приймає самостійні рішення у професійних і життєвих ситуаціях, здатна бачити у студентах рівноправних партнерів, готова надати їм при необхідності будь-яку допомогу. Педагог мотивує студентів і у подальшому постійно вчитися» [2, с.11].

Тому актуальність дослідження полягає у важливості формування критичного мислення студентів ВНЗ. Мислення – це психічний процес, у результаті якого виникають поняття, судження і умовиводи. Формування нового мислення здійснюється за принципом: «Не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, добро, приємність та досконалість» [1, Рим.12:2]. «Якщо викладач гарно знає Святе Письмо, йому легко у будь-якій темі зорієнтувати молодь на Біблійні поняття, судження та умовиводи. Він використовує приклади з Біблії, цитує окремі вірші. Боже Слово оновлює розум студентів» [3, с.240]. Викладач показує різницю між звичайною – секулярною перспективою і Божою перспективою, себто формує критичне мислення, яке, у свою чергу, формує слухний світогляд.

Навчальна дисципліна «Квітникарство та декоративне садівництво» не тільки включає знання щодо вирощування рослин відкритого та закритого ґрунту, а також формує естетичний смак у здобувачів вищої освіти. Квітникар також займається виробництвом квіткової продукції для складання букетів та оформлення інтер'єрів. Жива природа, квіти, декоративні садові культури викликають радісні емоції, позитивний настрій. «Усе Він прегарним зробив свого часу» [1, Еккл.3:11].

Навесні, коли прокидається природа, викладач веде студентів на екскурсію у ліс, на луки, щоб спостерігати разом, як розкриваються бутони, який чудовий аромат йде від квітів. Взимку екскурсія до оранжерей дає можливість зрозуміти, як ліквідувати сезонність надходження квіткової продукції, а також забезпечити населення живими квітами круглий рік. «Знання біологічних і декоративних властивостей та комплексу агротехнічних прийомів вирощування квітникових культур допоможе майбутнім фахівцям перейти до нових прийомів планування об'єктів озеленення, змінити асортимент рослин,

що вирощуються, впровадити передові технології догляду, поліпшити якість садивного матеріалу» [5, с.5].

Навчальна дисципліна «Кормовиробництво і луківництво» також включає вивчення біологічних та господарських особливостей рослин, що входять до складу різних родин. «Бо так як земля та виводить рослинність свою» [1, Іс.61:11], так і сьогодні вирощуються «кормові культури, що поділяються на такі групи: однорічні й багаторічні трави, кормові коренеплоди, бульбоплоди, баштанні культури. У поєднанні із зерновими, зернобобовими та хрестоцвітими культурами, посіви яких використовуються на корм, вони є джерелами виробництва грубих, штучно зневоднених і концентрованих кормів» [4, с.477].

Отже, конкурентноспроможний фахівець повинен стати взірцем професіонала, а також носієм високих громадянських, особистісних та духовних якостей. Їх збалансованість залежить від сформованості нового мислення. Педагоги, що є носіями християнського світогляду, формують у здобувачів вищої освіти критичне мислення.

Література

1. Біблія або книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. – Українське біблійне товариство. –2002. – 1296 с.
2. Антонець М.О. Вплив оновленого мислення здобувачів вищої освіти на формування світогляду // М.О. Антонець, О.А.Антонець, С.В.Філоненко / Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Критичний підхід у викладанні природничих дисциплін».–К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018.– С.10-17.
3. Антонець М.О. Формування нового мислення у студентської молоді // М.О.Антонець / Богословские размышления. – № 21.– 2018.– С. 238-250.
4. Зінченко О.І. Рослинництво: Підручник / О.І.Зінченко, В.Н.Салатенко, М.А.Білоножко; За ред. / О.І.Зінченка.–К.: Аграрна освіта, 2001.- 591 с.
5. Іщук Л.П. Квітникарство / Л.П.Іщук, О.Г.Олешко, В.М.Черняк, Л.А.Козак.– Біла Церква, 2014.– 292 с.
6. МакІнтош Е. Важливість критичного підходу до викладання природничих наук // Енді МакІнтош / Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Критичний підхід у викладанні природничих дисциплін».–К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018.– С.44-50.
7. Сміт Д. Ян Амос Коменський: завбачливий реформатор шкільної освіти / Девід Сміт.– Київ, 2017.–112.с.
8. Черенков М.М. Накануне. Предчувствие Реформации / Михаил Черенков.–К.: ООО «Книгоноша», 2013.– 229 с.